

# Reserapport av Hamad Y. Issa från resan till Afrikas horn (Djibouti och Etiopien) 2004-12-11 – 2005-01-07



I december 2004 anordnades en konferens i Etiopien, som en direkt följd av konferensen i Uppsala 2001 och konferensen i Djibouti 2003. Denna konferens anordnades av vår systerorganisation i Etiopien APDA (*Afar Pastoralist Development Association*) och var finansierad av *Norska utvecklingsfonden*. Temat var hur man skall gå tillväga för att utveckla det boskapskötarsamhälle som afarerna lever i utan att rubba de existerande harmoniska och känsliga samspelet mellan boskapskötare, boskap och miljö. Fem medlemmar från Afarvänner i Sverige deltog i konferensen.

Den 10 december 2004 tar jag, min dotter Rahma (10år), P-O och Karin flyget (Ethiopian Airlines) från Arland kl. 11.25, efter 4 timmar gör vi en mellanlandning i Rome. Vi flyger vidare till Addis-Abeba kl.19.00 och kommer fram kl.01.45 lokal tid. Vi tas emot av vänner som kör oss till en lägenhet i centrala Addis (Piassa) som vi behåller fram till vår hemresa.

Den 11 december 2004 efter en traditionell frukost, bestående av honung, te och mjuka pannkakor, promenerar vi till det etiopiska flygbolagets huvudkontor för att bekräfta vår redan i Stockholm reserverad hemresa den 7 januari 2005. Vi går runt lite i Staden och växlar till landets valuta, lunch äter vi kl.13 och den bestod av injira (pannkaka gjord på vete som heter thef), thips (köttbitar som först steks och sedan kokas i en kastrull) och Ambo, kolsyrat mineralvatten.

Lite senare på eftermiddagen åker vi till *Adama* vilken då kallades för Nazareth, som är Oromias huvudstad och som ligger 100 km söder om *Addis-Abeba*. Vi övernattar där och nästa dag åker vi till *Awasa* i södra Etiopien via *Wondogannat*.

Den 12 december 2004 passerar vi olika små byar på asfaltvägen som leder till Kenya på väg till *Awasa*. Efter några timmar kommer vi till *Sheshemenne* där vi fikar och sedan fortsätter vi mot Wondo där vi badar i vatten från varma källor i berget. Vi äter lunch på Prinshotellet i Wondo och sedan fortsätter vi mot Awasa. Vi är framme vid solnedgången, tar in på ett hotell och sedan åker bil till en servering belägen vid sjön. Vi fikar och äter en fruktpuré och tar en båttur på sjön.

Den 13 december 2004 åker vi till vår slutdestination den afariska delstaten i Etiopien. Efter 4 timmars körning kommer vi på kvällen fram till den första afariska staden *Awash* när man åker från Addis via Nasaret. Vi övernattar på ett mycket gammalt hotell "Järnvägshotellet" vid järnvägsstationen i staden Awash.

Den 14 december 2004 äter vi frukost på en liten restaurang som serverar tillagade bruna bönor, afarisk smör och bröd. Efter frukosten åker vi till *Dooho* det närmaste afariska boskapskötarsamhället beläget cirka 20 km från Staden Awash. I Dooho möts vi av afariska kamelskötare som bjuder oss på kamelmjök, efter denna förfriskningar kör vi till en varm källa guidad av två boskapskötare. Vattnet är så varmt att man svimmar om man stannar för länge i det.

Samma dag efter lunch i staden *awash* åker vi genom den afariska slättmarken till Samara där konferensen börjar nästa dag. Vi får en lägenhet som är delvis möblerad och denna lägenhet använde vi som vår utgångspunkt framöver.

Den 15 december 2004 invigs konferensen med tal och sång av en mycket känd grupp med namnet Ramidus, döpt efter det äldsta skelettet på jorden och som hittats i Afarområdet, Etiopien. Efter invigningen delas alla deltagare i grupper för fältarbete. Vi hamnar i en grupp som skall besök nordöstra delen av landet mot gränsen till Eritrea.

Den 17 december 2004 åkte vi till ett distrikt som heter Eli Dar. Distriktet är indelat i 18 administrativa enheter som fungerar som små kommuner med egna politiska ledningar som är direkt underställda en borgmästare med mycket politisk makt. Det bor ca 80 000 människor i detta distrikt. Vi tas om hand av borgmästaren som kommer under våra fyra dagar i det här området att fungera som vår guide i det otillgängliga bergsområdet. Första kvällen sover vi i distrikthuvudstaden som också kallas för Eli Dar och som vi också använder som vår bas under tiden vi åker runt i detta distrikt.

Under en veckas fältarbete besöker vi sammanlagt ett 40 tal boskapskötarsamhällen. Gemensamt för alla var brist på vatten pga. torra under två år. Vissa hade 70 km till närmaste vattenkälla och det tog med karavan 48 timmar fram och tillbaka. Det var dromedarkaravaner som hämtade vatten eftersom åsnor som normalt används för vattenhämtning inte klarar så lång resa under en så stark värmebölja.

Vi såg människor som byggde vägar som går upp på höga berg och ner genom djupa dalar. Detta för att myndigheten har sagt till dem, att för att få hjälp måste det finnas vägar som lastbilar kan åka på annars kunde de inte göra något för dem. I vissa områden såg vi både kvinnor och män, ung som gammal gräva stora vattenreservoarer i hopp om att det skulle regna snart. De få vattenreservoarer för regnvatten som APDA med bidrag från Norge byggde 2003 har redan sinat.

Hälso- och sjukvård fanns inte heller tillgängligt för sjuka, gamla och barn. Vi träffade några få sjukvårdare från APDA här och där men de var underbemannade, de hade inga färdmedel för att ta sig från en by till en annan och de hade brist på medicin. När det gäller utbildning fanns skolor bara i små byar runt asfaltvägen mellan Etiopien och Eritrea där Afarer är minoriteter. I de Afariska hyddbyarna i inlandet fanns inga skolor. I vissa byar träffade vi APDAs alfabetiserings lärare som undervisade många barn under träden och lärarna saknade både läromedel, tavlor och kriter. Eleverna hade inte heller några böcker eller pennor, de lärde sig att läsa bara. Det får tilläggas att det finns byar som varken är nådda av APDA eller staten och där människor lever sina liv precis som för hundra år sedan. De vet inte vad stat betyder eftersom de varken sett några representanter eller hört talas om den.

Vi träffade också många flyktingar som har flytt under repressalierna i Eritrea. De var från gränsbyarna Daabu och Lamassan. Dom här flyktingarna var hänvisade till minerade områden runt omkring gränsstaden Bure där båda arméerna separeras från varandra av FN trupper. Trots att de hade flytt undan förföljelser i sina byar hade de inte blivit mottagna av UNHCR, som egentligen har ansvar för människor på flykt undan krig och förföljelse och dessutom är aktiva i regionen. Enstaka gånger hade de fått vatten av FN soldater men annars finns ingen officiell flyktingstatus. Flyktingarna berättade fasanfulla händelser som de hade varit med om och många människor och djur har dött av minor både på vägen från Eritrea men också på områden där de är bosatta idag.

Vi såg själva röda markeringar som varnar för minor och vi fick rådet att inte gå runt i detta område, men vi gjorde det ändå för att det var enda sättet att nå de här människorna, som i antal var över ett tusen personer. Flyktingarna berättade också att de inte var i säkerhet ens där. Det kommer nämligen eritreanskt säkerhetsfolk när mörkret faller och hittills de har lyckats att eliminera några personer.

Den 24 december återvänder vi till byn Aysaïta för att vi tillsammans med andra ska presentera vår rapport till konferensdelegaterna. Efter genomgång av olika lägesrapporter från olika delar av Afarlandet, började diskussionerna som pågår i sex dagar. Den 30 december

2004 kommer konferensdeltagarna ut med ett uttalande som uppmärksammas både i nationella och regionala medier där konkreta förslag till förbättring av boskapskötares livsvillkor presenteras.

Mötet resulterade också i en skriftlig rapport som ska lämnats till både federala och regionala beslutfattare för att de skall använda sig av den i sina framtida beslut om bl.a. utbyggnad av nya städer, bosättning av nomader (sedentarisering), jordbruksreformer, skogsvård m.m.

Väl på plats i afarregionen möts man av gripande bevis på brist på engagemang hos både regeringar och biståndsorganisationer som borde arbeta för att utveckla de minst utvecklade delarna av Etiopien. Andra delar av landet har fått del av olika utvecklingsprojekt men på grund av myndigheternas försummelse av afarfolkets, som till 80% är boskapskötare med en levnadsstandard som varit oförändrad i decennier, om inte hundraden, upptäckte vi att enbart APDA arbetar för att förbättra livsvillkoren för afarerna men eftersom APDA är den enda organisationen på plats och behovet är stort bland mer än tre miljoner människor i den afariska regionen ser man ingen lösning av problemet på sikt.

Därför uppmanades den lokala regeringen av konferensdeltagarna att ta sitt ansvar. Det är osäkert om de lokala makthavarna ändrar sin politik till boskapskötarens fördel, men mötesdeltagarna har fått säga vad de ansåg vara viktigt.

Kvinnor som egentligen är de dolda rådgivarna bakom männen och väktare av kultur, traditionella normer, beslutsfattare i samhälls- och hushållsekonomi samt experter på naturresurser, är en vital grupp vars rättigheter är dåligt respekterad i landet som helhet och ännu mindre i den afariska regionala staten. Flickor är inte den prioriterade gruppen när det gäller utbildningen speciellt, då utbildning är en bristvara för majoriteten.

APDA arbetar med insatser riktade enbart till kvinnor och flickor för att på längre sikt förbättra denna grupps ställning i samhället. Frågor som kvinnlig könsstympning som tidigare var tabu att prata om, tas nu upp på olika seminarier där både män och kvinnor, makthavare och religions företrädare deltar. Man har producerat en film om kvinnlig könsstympning och andra dåliga och förtryckande seder och bruk. Denna film visas i byar med hjälp av en elgenerator. Informationsarbetet mot Aids är i full gång tack vare det svenska pilotprojektet som finansierat bygget av två hälsocenter. I centren erbjuds också frivillig hivtest.

En teatergrupp besöker olika byar tillsammans med minst en aidssjuk person som berättar om sjukdomen. Gruppen har också producerat sånger, traditionella poesier om den fasanfulla aidsepidemin som skördar flest offer efter tuberkulos och malaria i denna del av världen.

Uppsala den 9 mars 2005

Hamad Y. Issa